

Г.А. ЄРМОЛАЄВА,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційних систем
ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розвитку професійної вищої школи важливим є підготовка кваліфікованого працівника відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, відповідального, який вільно володіє своєю професією й орієнтується в суміжних галузях діяльності, здатного до ефективної роботи зі спеціальності на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності.

У зв'язку з провідними тенденціями в сучасній освітній сфері, система професійної підготовки фахівців з галузі документознавства та інформаційної діяльності потребує відчутної оптимізації, зміни педагогічної парадигми, реалізації ефективного навчально-виховного процесу підготовки висококваліфікованих фахівців.

Фундаментальну основу підготовки майбутніх фахівців галузі документознавства та інформаційної діяльності заклали дослідження, Н.А. Гайсинюк [3], С.В. Дубової [2], Н.М. Кушнарєнко [4], О.В. Матвієнко [6], Л.Я. Філіпової [7] та інші.

Також актуальним є дослідження особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності з урахуванням провідних сучасних тенденцій вищої освіти.

На даний час в Україні відсутній єдиний підхід до підготовки фахівців за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність». Підготовка фахівців за цією спеціальністю ведеться 23 вищими навчальними закладами України. Серед них класичні університети, університети культури, гуманітарні, економічні та політехнічні університети. В деяких із них підготовка проходить протягом багатьох років, у деяких - нещодавно відкрито зазначені напрями підготовки. Наявність різних стартових позицій в цьому питанні призвела до того, що підготовка фахівців за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність» йде трьома шляхами:

- поглиблене вивчення сучасних паперових документів різних видів і типів, методи роботи з ними та їх запис на електронні носії (цей підхід використовується в вищих навчальних закладах, для яких ця спеціальність є продовженням діловодства, архівістики або спеціальностей історичних спрямувань);

- поглиблене вивчення електронних сховищ даних, електронні документи, електронний документообіг і сучасні методи отримання, обробки, зберігання та передачі документної інформації (цей підхід використовують політехнічні ВНЗ);

- синтетичний підхід (спроба в навчальному плані об'єднати в різних співвідношеннях перший та другий підходи).

Вивчення розвитку спеціальності дозволяє виділити дві спеціалізації: - документознавство (саме через неї спеціальність була свого часу віднесена до напрямку «Культура»);

- інформаційна діяльність (включена до напрямку «Менеджмент»).

Як у першому, так і в другому випадках звужується значення термінів інформація, документ, інформаційна діяльність. В інформаційному суспільстві їх значення є значно ширшим і охоплює всі сфери діяльності суспільства. Незалежно від вибраної спеціалізації важливу роль при підготовці фахівців відіграє блок комп'ютерних дисциплін [5,с.137].

Взаємовплив сучасних тенденцій функціонування вищої освіти на формування вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців спробувала охарактеризувати Белікова Н.О.[1].

Професійна підготовка майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності включає: володіння інтелектуальними засобами пізнання і організації професійної діяльності в сфері документознавства та інформаційної діяльності; наявність стійкої потреби у здійсненні професійної діяльності; мотивацію на використання традиційних та новітніх інформаційних технологій у професійній діяльності; володіння загальнопрофесійними та спеціальними знаннями, уміннями і навичками, які забезпечують ефективність здійснення професійної діяльності в умовах сучасного конкурентного середовища; творчу направленість професійної діяльності; високий рівень сформованості організаційної та управлінської культури та індивідуального стилю професійної діяльності.

Професійна підготовка майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності повинна здійснюватися з урахуванням таких провідних сучасних тенденцій: гуманізації та гуманітаризації, фундаменталізації, забезпечення неперервності, міждисциплінарності та інтернауковості, інтелектуалізації та динамізації.

Гуманізація професійної підготовки студентів включає в себе логіку переходу від технократичної до антропологічної її парадигми, розкриває залежність процесу підготовки майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності у вищому навчальному закладі від ступеня спрямованості освітнього процесу на особистість студента, орієнтацію на особистісні компоненти.

Необхідність гуманітаризації професійної освіти викликана зміною ролі вищої школи як соціального інституту, який сьогодні покликаний не тільки і не стільки займатися підготовкою професіоналів, скільки готувати високоосвічених особистостей з належним рівнем загальної культури,

активною громадською позицією; така тенденція означає необхідність підвищення загальнокультурного рівня майбутніх фахівців.

Фундаменталізація професійної освіти передбачає перерозподіл пріоритетів змісту професійної підготовки із вузькоспеціальних, спеціалізованих компонентів знань на загальнокультурні та загальнонаукові системні знання, які пов'язані з людською особистістю у всій сукупності її проявів, що є основою професіоналізму майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності.

Забезпечення неперервності професійної освіти докорінно змінює роль вищої школи, мету її діяльності і функції, парадигму освіти «на все життя» на освіту «через все життя».

Забезпечення неперервності підготовки майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності до професійної діяльності повинне відповідати таким викликам нового тисячоліття: антропоорієнтованому, який заснований на усвідомленні внутрішньої потреби і одночасно об'єктивній необхідності мобільного саморозвитку, умінні адекватно і динамічно контактувати з навколишніми і з самим собою. У сукупності це знаходить своє відображення в активній життєвій і професійній позиції майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності, направленої на забезпечення інформаційно-комунікаційних потреб населення, інтенсивності і продуктивності особистісного саморозвитку; інтелектуальному, який полягає в усвідомленні необхідності постійного росту інтелектуального потенціалу, оволодіння способами та інструментами пізнання світу, розвитку самостійної пізнавальної активності, які є основою самоосвіти, професійного саморозвитку майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності, їх готовності до професійної діяльності; інформаційному, який вимагає уміння цілеспрямовано знаходити і ефективно переробляти необхідну інформацію, що вимагає високо розвинутих когнітивних здібностей майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності; соціальному (комунікативному), як можливості позитивного набуття досвіду громадянського становлення, який є основою для формування професійної компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності.

У рамках нової освітньої парадигми *інтелектуалізація* полягає в тому, що професійна освіта, поряд з пізнавальною функцією, повинна виконувати психологічну функцію, яка полягає в розвитку інтелектуального потенціалу студента з врахуванням унікальності і цінності його психологічних можливостей. Інтелектуалізація професійної освіти реалізується через форми проблемного, активного, розвиваючого навчання, в діяльнісному підході та інших суміжних з ними формах навчальної діяльності, яка має методичний базис, визначений пріоритетом стимулювання інтелектуальної діяльності майбутніх фахівців.

Динамізація передбачає необхідність перманентного реагування системи професійної підготовки майбутніх фахівців з документознавства та

інформаційної діяльності на всі зміни соціально-професійної практики, а також на прогресивні зміни внутрішніх сторін діяльності вищої школи, яка передбачає постійне трансформування змісту освіти, методичного апарату та інших характеристик її діяльності.

Механізмом реалізації цієї тенденції є постійна зміна змісту вимог до підготовки фахівця з документознавства та інформаційної діяльності, на що повинні бути спроектовані будь-які зміни як змістовного, так і методичного характеру.

Список використаних джерел:

1. Белікова, Н. О. Сучасні тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців [Текст] / Н. О. Белікова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка [Текст]. Вип. 112. Т. 2. – Чернігів : ЧНПУ, 2013. (Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт). – С. 52-56.
2. Дубова, С.В. Підготовка документознавців для сфери державного управління в Україні (1995 - 2008 рр.) [Текст]: автореф. дис. ...канд. іст. наук : 27.00.02 / С.В. Дубова; Держ. акад. кер. кадрів культ. і мистец. — К., 2010. — 19 с.
3. Гайсинюк, Н. А. Педагогічні засади підготовки документознавців в умовах інформатизації суспільства [Текст]: автореф. дис. канд. пед. наук: 07.00.08 / Київський національний ун-т культури і мистецтв. - К., 2003.-19 с.
4. Кушнарєнко, Н.М. Структурні зміни спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність»: питання методології [Текст] // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.– 2004. – № 1. – С.42–45.
5. Лугова, А.В. Особливості підготовки фахівців зі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» [Текст] / А.В.Лугова, В.І.Дудка, В.В. Ємець //Вісник КДПУ.-2008.-№6.-С.137-138
6. Матвієнко, О. В. Теоретико-методологічні основи професійної підготовки фахівців з інформаційного забезпечення державного управління [Текст] / О. В. Матвієнко, С. Дубова // Вісн. Книжк. палати. – 2006. – № 8. – С. 22–26.
7. Філіпова, Л. Я. Перспективна спеціальність у підготовці фахівців інформаційно-документної сфери України [Текст] / Л. Я. Філіпова // Вісн. Книжк. палати. – 2003. – № 10. – С. 29–31.